

Відгук
офіційного опонента, доктора медичних наук, професора
Ірини Михайлівни Ткаченко на дисертаційну роботу
Мялківського Костянтина Олеговича на тему: «Обґрунтування
диференційованого вибору засобів індивідуальної гігієни порожнини
рота при захворюваннях пародонта у осіб молодого віку», подану на
здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю
14.01.22 – стоматологія до спеціалізованої вченої ради К 41.136.03 при
Міжнародному гуманітарному університеті

I. Актуальність теми.

Одне з провідних місць в структурі стоматологічних захворювань на сьогоднішній день займають захворювання тканин пародонта які представляють не тільки медичну, але й соціальну та економічну проблему. За даними ВООЗ захворювання пародонту виявляються у 95% дорослого населення. Генералізований пародонтит призводить до втрати зубів, в тому числі в молодому віці, будучи причиною морфофункціональних змін в зубощелепної системи, жувального апарату, справляє негативний вплив на діяльність різних органів та систем, при цьому відбувається порушення естетики, мови та психологічна дезадаптація.

Актуальну проблему сучасної стоматології представляють питання профілактики та удосконалення комплексного лікування захворювань тканин пародонта. Великі труднощі викликані значною поширеністю даної патології серед дорослого населення, відсутністю єдиної концепції етіології та патогенезу.

Враховуючи вищевикладене, вивчення складу і властивостей різних індивідуальних гігієнічних засобів з метою розроблення найбільш раціональних методик їх використання для лікування хворих із запальними захворюваннями пародонта є актуальним для нинішнього стану стоматології.

Зв'язок роботи з науковими програмами та темами. Дисертаційна робота є фрагментом науково-дослідної роботи кафедри терапевтичної стоматології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця згідно з планом МОЗ України на тему: "Інноваційні підходи до діагностики та

лікування твердих тканин зубів, захворювань пародонта та слизової оболонки порожнини рота" (номер державної реєстрації 0114U001355). Автор є безпосереднім виконавцем окремого фрагменту досліджень зазначеної теми.

II. Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, наукове та практичне значення дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота Мялківського Костянтина Олеговича присвячена підвищенню ефективності профілактики захворювань пародонта в осіб молодого віку шляхом розробки алгоритмів диференційованого використання лікувально-гігієнічних комплексів залежно від клінічної ситуації та оцінка їх ефективності.

Для вирішення поставленої наукової задачі автором поставлені конкретні завдання: провести аналіз розповсюдженості уражень пародонта у осіб молодого віку на основі клінічних та соціологічних досліджень; визначити закономірності впливу місцевих клінічних чинників ризику на формування захворюваності на хвороби пародонта у осіб молодого віку при різних клінічних ситуаціях на підставі клініко-епідеміологічних досліджень; виявити залежність між морфологічними та тинкторіальними властивостями мікрофлори ротової порожнини та клінічною ситуацією у осіб молодого віку з захворюваннями пародонта; визначити елементний склад і форму кристалів зубних паст, їх антимікробні властивості та мінімальну інгібуючу концентрацію зубних паст та ополіскувачів для різних клінічних ситуацій у порожнині рота; розробити алгоритми лікувально-гігієнічних комплексів при ураженнях пародонта залежно від провідного симптому клінічної ситуації та провести клінічну оцінку їх ефективності в найближчі та віддалені терміни спостережень; розробити модель прогнозування віддалених результатів лікування захворювання пародонта в осіб молодого віку.

Дисертаційна робота К.О. Мялківського виконана на сучасному науковому рівні та достатньому клінічному та лабораторному матеріалі. Використані методики клінічних, рентгенологічних та бактеріологічних досліджень і дозволяють отримати достовірні результати, які оброблені за

допомогою статистичних методів. На цій основі розроблені схеми диференційованого вибору засобів індивідуальної гігієни порожнини рота з урахуванням симптомів при патології пародонта.

Для вирішення поставлених у дисертації задач автором проведені клінічні та лабораторні дослідження. Отримані результати дисертаційної роботи, проведених наукових досліджень, висновки та рекомендації базуються на достатній кількості клінічних спостережень (180 хворих із запальними захворюваннями пародонта) та лабораторних досліджень (мікробіологічне дослідження та ренгеноспектральний аналіз засобів індивідуальної гігієни порожнини рота). Використані методи дослідження адекватні поставленій меті та завданням дослідження, а самі методики є сучасними та високоінформативними. Об'єм клінічних та лабораторних досліджень достатній і дозволяє отримати достовірні результати, які оброблені математичними методами за допомогою персонального комп'ютера.

Представлений у роботі ілюстративний матеріал повністю підтверджується результатами досліджень. Висновки відображають основний зміст дисертації, практичні рекомендації науково обґрунтовані.

Дисертаційній роботі К.О. Мялківського притаманні певний науково-методичний рівень досліджень та достатній об'єм фактичного матеріалу, що дозволило авторові обґрунтувати низку нових теоретичних положень і конкретних практичних рекомендацій. Отримані у ході виконання дисертації дані є основою розробки комплексних та ефективних, патогенетично обґрунтованих, диференційованих схем комплексного лікування хворих при захворюваннях пародонта з різними симптоматичними проявами.

Автором встановлено, що запальні захворювання пародонта були діагностовані у 88% обстежених. За тяжкістю у них діагностували, як легкий так і середній ступінь тяжкості гінгівіту, показники індексу РМА у них коливалися від 11,0% до 49,0%. При обстеженні пацієнтів окрім встановлення пародонтологічного діагнозу, також встановлювався основний клінічний симптом при захворюваннях пародонта. Так, у 64 осіб діагностували

кровоточивість ясен, у 71 особи – кровоточивість ясен + гіперестезію та у 80 осіб – кровоточивість ясен + галітоз.

Практичне значення отриманих результатів. Впроваджено в практику обґрунтовані практичні рекомендації по використанню лікувально-гігієнічних комплексів у комплексному лікуванні запальних захворювань пародонта з превалюванням основного клінічного симптому. Розроблені моделі прогнозування віддалених результатів лікування захворювань пародонта в осіб молодого віку дозволяють зменшити тривалість надання лікувально-профілактичної допомоги та підвищити її ефективність.

Результати дисертації впроваджено в практичну діяльність та навчальний процес кафедри терапевтичної стоматології НМУ імені О.О. Богомольця, кафедри терапевтичної стоматології ВНМУ імені М.І. Пирогова, кафедри терапевтичної стоматології ОНМедУ, кафедри терапевтичної стоматології БДМУ, а також в лікувально-профілактичних закладах МОЗ України: Стоматологічний медичний центр НМУ імені О.О. Богомольця, КМУ «Стоматологічна поліклініка №1» м. Краматорск, КНП «Районна стоматологічна поліклініка Києво-Святошинської районної ради», КНП «Черкаська обласна стоматологічна поліклініка Черкаської обласної ради», КУ «Чернівецька обласна консультативна стоматологічна поліклініка».

За темою дисертації опубліковано 11 наукових праць, з них 8 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття – в іноземному журналі (Данія) та 2 тез в матеріалах науково-практичних конференцій.

III. Оцінка змісту роботи, її значення в цілому та зауваження

Дисертаційна робота Мялківського Костянтина Олеговича на тему: «Обґрунтування диференційованого вибору засобів індивідуального гігієни порожнини рота при захворюваннях пародонта в осіб молодого віку», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук викладена українською мовою на 210 сторінках друкованого тексту та складається зі вступу, огляду літератури, 6 розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів дослідження, висновків, практичних рекомендацій

та списку використаних джерел. Дисертацію ілюстровано 51 таблицею та 97 рисунками. Список використаних джерел літератури містить 426 джерел, з них 301 – кирилицею та 125 – латиницею.

У **“Вступі”** дисертації викладеному на семи сторінках, відображена актуальність теми, зв'язок з науковими програмами кафедри терапевтичної стоматології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця згідно з планом МОЗ України, окреслені об'єкт та предмет дослідження, наукова новизна, практична значимість отриманих результатів, особистий внесок здобувача та апробація результатів дисертації. Конкретно і чітко сформульована мета та завдання дослідження. Зауважень немає.

Розділ 1 Огляд літератури складається із 4-х підрозділів. У першому підрозділі викладені літературні дані стосовно впливу місцевих факторів у розвитку уражень пародонта. В другому підрозділі відображені дані стосовно ролі гігієни порожнини рота у профілактиці та лікуванні захворювань пародонта. В третьому описано застосування зубних паст для лікування певних проявів захворювань пародонта. В четвертому підрозділі зроблено заключення до даного розділу. Автором критично оброблена значна кількість літературних джерел і наукових публікацій останніх років. Зроблений правомірний висновок, що профілактика запальних захворювань пародонта повинна бути превентивною, заснованою на доклінічному виявленні факторів ризику та запобіганню розвитку уражень пародонта. Розділ викладений на 19 сторінках, зауважень не викликає.

Розділ 2 «Матеріали, об'єкти і методи дослідження» складається із 6-и підрозділів. В першому наведена програма, матеріали та методичні особливості медико-соціального дослідження. В другому підрозділі описано загальна характеристика та методи обстеження пацієнтів. В третьому підрозділі описано мікробіологічні дослідження. В четвертому підрозділі описана методика проведення рентгенівського мікроаналізу зубних паст. В п'ятому підрозділі описано клініко-рентгенологічні методи дослідження стану зубів і тканин пародонта у пацієнтів. . З метою об'єктивної оцінки стану

пародонта визначали: гігієнічний індекс Грін-Вермільона (ОНІ-S, 1960), індекс РМА (Shour I., Massler M., 1947) і РМА Parma (Parma C., 1960), ступінь кровоточивості ясен (Mühlemann J., 1971; Cowell I., 1975), індекс нальоту на язичі WTCI (Winkler Tongue Coating Index) за Winkler Для виявлення та оцінки гіперестезії твердих тканин зубів використовували індекс розповсюдження гіперестезії твердих тканин зубів (ІРГТТЗ) та індекс інтенсивності гіперестезії твердих тканин зубів (ІПГТТЗ). Результати всіх визначень вносили в розроблену «Карту пародонтологічного обстеження». В шостому підрозділі описано статистичні методи обробки інформації. Розділ викладений на 22 сторінках, зауважень немає.

Розділ 3 «Результати клініко-лабораторного обстеження осіб молодого віку з захворюваннями пародонта», який складається з 3 підрозділів. У цьому розділі визначено поширеність патології пародонта в осіб молодого віку. Діагностовано основний клінічний симптом, або їх комбінацію при захворюваннях пародонта. Автор окремо визначав вплив місцевих травмуючих факторів в залежності від клінічного симптому.

Автором зроблений висновок, що дослідження глибини пародонтальних кишень, величини втрати прикріплення і рецесії ясен у пацієнтів молодого віку з ураженнями тканин пародонта внаслідок дії місцевих пошкоджуючих факторів (розвиток каріозного процесу у пришийковій ділянці, неякісні реставрації, наявність ортодонтичних конструкцій, зубних відкладень тощо) виявило високу інформативність даних показників при діагностиці захворювань. Висока частота виділення *Staphylococcus aureus*, *Candida species* та β -гемолітичного стрептококу свідчить, що вони є провідними патогенетичними чинниками в розвитку запальних захворювань тканин пародонта. Розділ викладений на 19 сторінках, добре ілюстрований 9 таблицями та рисунками.

Розділ 4. «Результати лабораторних методів дослідження зубних паст та ополіскувачів». У цьому розділі визначені, що зубна паста «Colgate Total 12 PRO здорове дихання» має найкращу антибактеріальну дію серед усіх

використаних гігієнічних засобів. Діаметр затримки росту варіював від 17 мм щодо дріжджеподібних грибів роду *Candida* до 30 мм проти стрептокока. Серед усіх досліджуваних ополіскувачів найбільш ефективним був «Parodontax», та характеризувався здатністю до пригнічення росту усіх тест-штамів мікроорганізмів.

Автором зроблений висновок, що лікувально-профілактичні комплекси (зубна паста, бальзам і гель для порожнини рота) можуть бути рекомендовані для використання в якості патогенетично обґрунтованих засобів профілактики та лікування запальних і дистрофічно-запальних захворювань пародонта. Розділ викладений на 61 сторінках, ілюстрований таблицями та рисунками.

Розділ 5 «Визначення клінічної ефективності лікувально-гігієнічних комплексів для лікування захворювання пародонта з провідними клінічними симптомами». В ньому описані результати застосування запропонованих схем використання засобів індивідуальної гігієни порожнини рота комплексного лікування захворювань тканин пародонта. Автором доведено, що у пацієнтів основної групи з диференційним вибором зубних паст та ополіскувачів відмічався позитивний результат вже через 2 тижні. Встановлено наявність позитивного кореляційного зв'язку (від середнього до сильного ступеню вираженості, $p < 0,05$) між значенням індексу ОНІ-S та іншими індексами у різні часові моменти. Виявлений зв'язок дозволив автору запропонувати моделі прогнозування віддалених результатів лікування за результатами динаміки зміни індексів у найближчий період.

Автором зроблений висновок, що використання даної прогностичної матриці дозволяє визначити як подальшу тактику ведення пацієнта, так і прогноз перебігу захворювання.

Розділ викладений на 77 сторінках, ілюстрований таблицями та рисунками. Зауважень немає.

Розділ 6 «Аналіз і узагальнення результатів досліджень» представляє собою резюме всієї роботи. У ньому приведене обґрунтоване обговорення

результатів проведених клінічних, біохімічних, морфометричних, гістологічних, бактеріологічних та лабораторних досліджень.

Висновки витікають із проведених автором досліджень. Запропоновані практичні рекомендації відображають отримані результати дослідження.

Таким чином, дисертаційна робота К.О. Мялківського має науковий інтерес і практичне значення. Принципових зауважень щодо оформлення дисертації немає, виявлені погрішності не впливають на суть і позитивну оцінку роботи.

При ознайомленні з роботою виникли деякі запитання, на які бажано отримати відповідь в порядку дискусії:

1. Чи призначали Ви своїм пацієнтам засоби для інтердентальної гігієни порожнини рота?
2. Як Ви вважаєте чи доцільно використовувати Вашу прогностичну модель для осіб середнього і похилого віку?

Незважаючи на виявлені незначні недоліки, принципових зауважень щодо оформлення, подання матеріалу в дисертації та суті викладених результатів немає.

Опубліковані роботи повністю відображають основний зміст дисертації. Автореферат дисертації написаний згідно вимог МОН України, його зміст відповідає суті й основним положенням дисертації, які виносяться на захист.

Заключення.

Дисертаційна робота Мялківського Костянтина Олеговича «Обґрунтування диференційованого вибору засобів індивідуального гігієни порожнини рота при захворюваннях пародонта у осіб молодого віку» представлена на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.22 – стоматологія, є актуальним, завершеним дослідженням, яке присвячене вирішенню актуального науково-практичного завдання сучасної стоматології – підвищенню ефективності профілактики захворювань пародонта в осіб молодого віку шляхом розробки алгоритмів

диференційованого використання лікувально-гігієнічних комплексів залежно від клінічної ситуації.

За актуальністю, науковою новизною, достовірністю, обґрунтованістю отриманих результатів дослідження та практичним значенням дисертація Мялківського Костянтина Олеговича повною мірою відповідає вимогам п. 11 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (зі змінами внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015) стосовно дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук, а її автор заслуговує присвоєння наукового ступеня кандидата медичних наук.

Офіційний опонент

доктор медичних наук, професор,
завідувач кафедри пропедевтики
терапевтичної стоматології
Української медичної
стоматологічної академії

І.М. Ткаченко

